

[Länk till avhandlingen](#)

Hur ser din skvader ut?

Lärares uppfattningar av
bedömning av
motsvarande kunskaper
på folkhögskolans
allmänna kurs

Jenny Viklund

jenny.viklund@umeafolkhogskola.se

UM
EA
FOLKHÖGSKOLA

ALLMÄN KURS

- Minst 15% av kursutbudet på varje folkhögskola.
- Ger möjlighet till grundläggande behörighet till högre studier.
- Inga nationella kurs- eller läroplaner.
- Intyga kunskaper som *motsvarar* vissa av Skolverkets ämnesplaner.

VAD BETYDER MOTSVARANDE?

Motsvarande enligt Folkbildningsrådet

”Motsvarandebedömningen innebär att det finns utrymme att anpassa organisation, innehåll och arbetsformer efter deltagarna och folkhögskolans särart. För att kunna göra bedömningar vad motsvarande kunskaper innebär för respektive kurs bör folkhögskolan ta del av Skolverkets föreskrifter om kursinnehåll och kunskapskrav för betyget E i gymnasieskolan.”

(Folkbildningsrådet. *Villkorsanvisning om folkhögskolans intyg 2023*, s.9)

Anpassa efter deltagarna och särarten

”Motsvarandebedömningen innebär att det finns utrymme att anpassa organisation, innehåll och arbetsformer efter deltagarna och folkhögskolans särart. För att kunna göra bedömningar vad motsvarande kunskaper innebär för respektive kurs bör folkhögskolan ta del av Skolverkets föreskrifter om kursinnehåll och kunskapskrav för betyget E i gymnasieskolan.”

(Folkbildningsrådet. *Villkorsanvisning om folkhögskolans intyg 2023, s.9*)

Demokratiskt arbetssätt

”Ett viktigt kännetecken för folkhögskolan som utbildningsform är ett demokratiskt arbetssätt där deltagarna har stora möjligheter till inflytande över hur den utbildning de deltar i utformas.”

(Folkbildningsrådet. *Statsbidrag till folkhögskolor – villkor och fördelning*. 2023, s.10.)

Folkhögskolans frihet

”Folkhögskolorna är också **fria att själva utforma kursinnehållet**, sitt sätt att arbeta och organisera studierna; det finns inga nationella läroplaner eller kursplaner. Detta gäller såväl för den allmänna kursen som för de särskilda kurserna och kortkurserna.”

(Folkbildningsrådet. *Statsbidrag till folkhögskolor – villkor och fördelning*. 2023, s.9-10.)

Folkhögskolans särart

”**Självständigheten** och folkhögskolans **pedagogiska idé och miljö** präglar utbildningsformen folkhögskola och ger folkhögskolorna en särställning i förhållande till andra utbildningsformer.”

(Folkbildningsrådet. *Statsbidrag till folkhögskolor – villkor och fördelning*. 2023, s.9.)

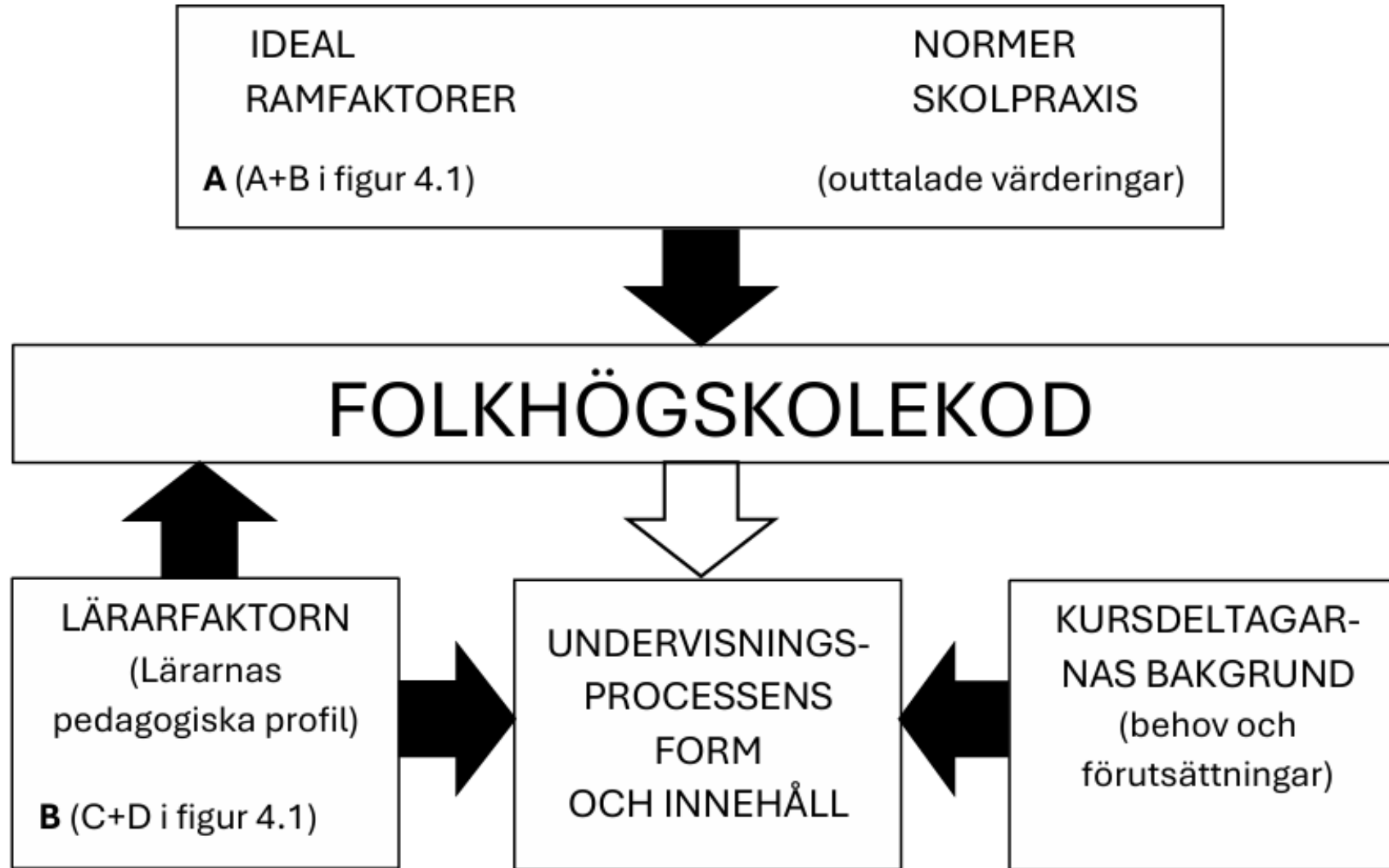
Folkhögskolans pedagogik

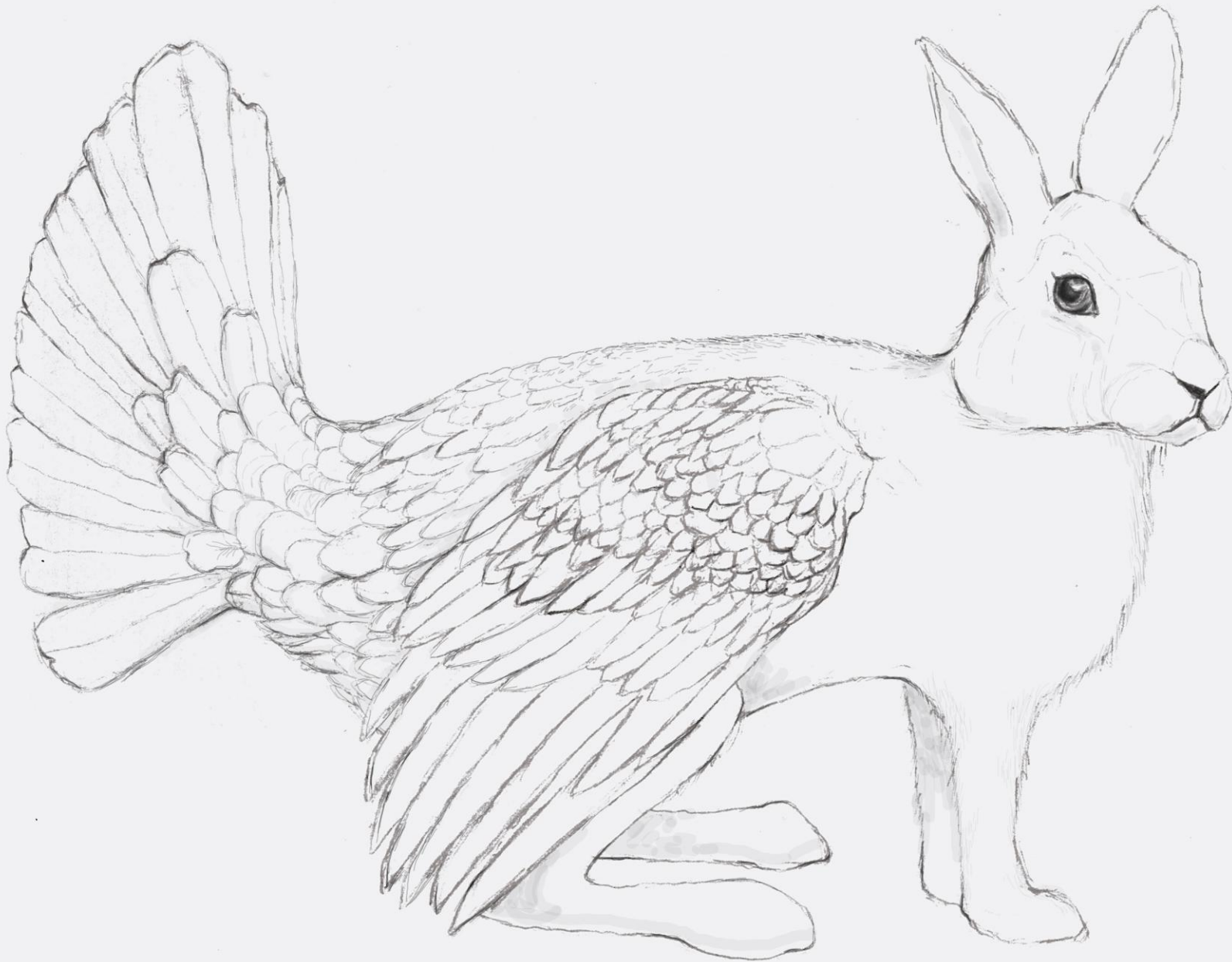
- Samtalsbaserade studier
- Aktivt deltagande och samarbete
- Individens erfarenheter och deras egna mål
- Kollaborativt lärandet i grupp
- Olikheter som ett verktyg för lärande
- Läraren som vägvisare
- Lärandeprocesserna inbegriper socialt samspel, samarbete, diskussioner och reflektion.

(Folkbildningsrådet. *Statsbidrag till folkhögskolor – villkor och fördelning*. 2023)

* DELTAGARINFLYTANDE * TVÄRVETENSKAPLIGT *
* SAMTAL * DELTAGARNAS ERFARENHETER *
* OLIKHETER * AKTIVT DELTAGANDE *
* KOLLABORATIVT LÄRANDE *
* SOCIALT SAMSPEL * REFLEKTION * DISKUSSION *
* FRIHET * SÄRART * BILDNING *
* BEHÖRIGHETER * STUDIEOMDÖME *
* MOTSVARANDEBEGREPPET *

FOLKHÖGSKOLEMÄSSIGHET

Hur ser din skvader ut?

Lärares uppfattningar av
bedömning av
motsvarande kunskaper
på folkhögskolans
allmänna kurs

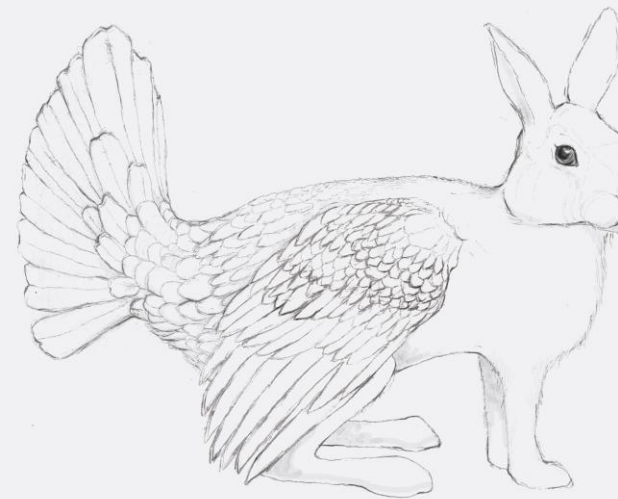
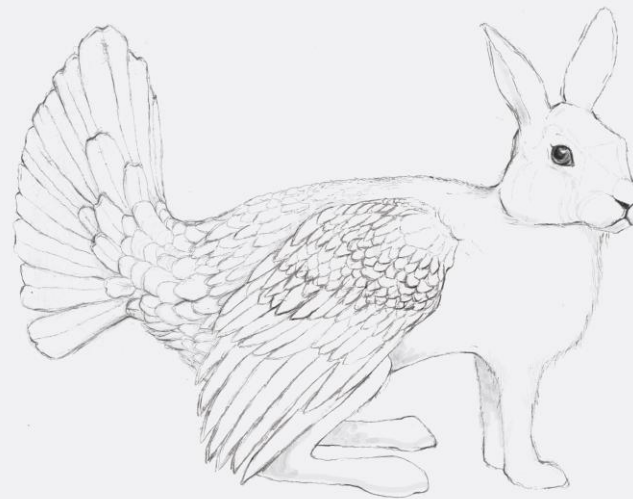
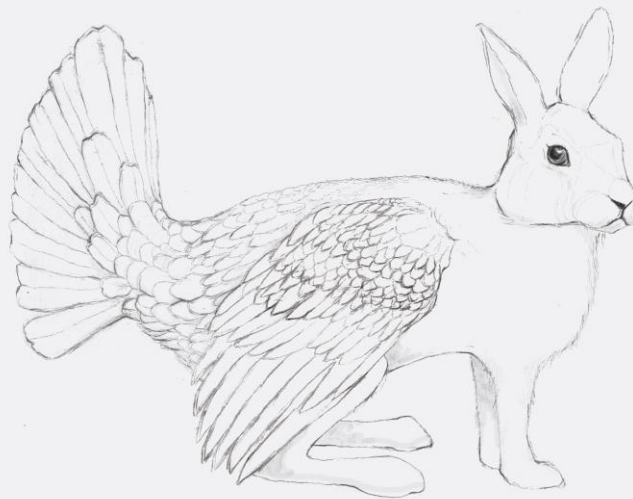
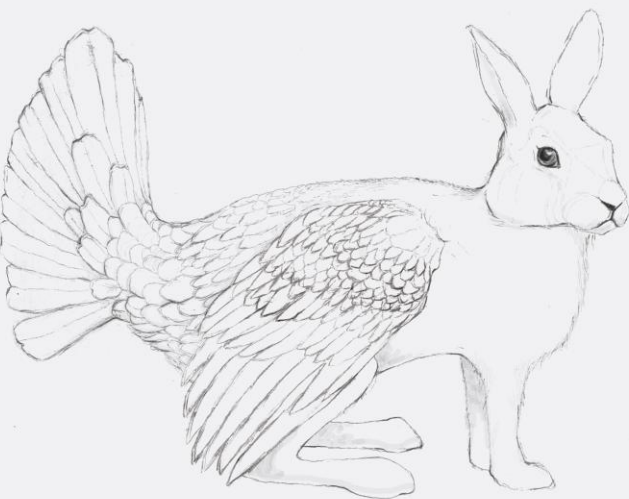
Jenny Viklund

URVAL

- Antal lärare som intervjuats: 14
- Åldersspann: 32–62 år
- Antal aktiva år som lärare på folkhögskola: 1–34
- Antal som har folkhögskolläroterutbildning: 3
- Antal som har en gymnasie- eller grundskolläroterutbildning: 8
- Antal som har annan utbildning: 3
- Antal som har läst flera andra utbildningar/kurser: 9
- I huvudsak ämnesundervisning: 6
- I huvudsak temaundervisning: 2
- Ämnesundervisning med visst temainslag: 6
- Antal folkhögskolor: 9

MOTSVARANDE UPPFATTAS

A	B	C	D	E
betyda samma som ämnesplanernas krav och innehåll	ge frihet att utgå från egna föreställningar	ge möjlighet att utgå från deltagarnas behov	ge flexibilitet att gå ifrån vissa delar av kursplanerna	ge förutsättningar för att kunna arbeta efter särarten
Som samma som	Som något liknande			

Temor av expanderande medvetenhet

- Deltagarnas inflytande
- Empowerment
- Planering och undervisning
- Egen bakgrund
- Ämnesplanernas roll
- Bedömning
- Frihet
- Ansvar
- Särart
- Kollegiets roll

		Sätt att uppfatta motsvarande				
		A – samma som ämnesplanerna	B – utgå från egna föreställningar	C – möjlighet att utgå från deltagarna	D – flexibilitet till avsteg	E – förutsättning för särart
		Variationsdimensioner, längs temana,			för de olika uppfattningarna	
Teman av expanderande medvetenhet	Deltagarnas inflytande	Begränsat. Vid sidan av.	Eftersträvas.	Central utgångspunkt.	Hörsammas.	Hörsammas.
	Empowerment	Ge kunskaper enligt ämnesplaner. Likvärdighet gentemot gymnasiet.	Skapa intresse och engagemang. Ge grundläggande ämnesförståelse.	Skapa trygghet och självförtroende. Ge förståelse för vad studier är. Utveckla studieförmåga.	Skapa förståelse och ge färdigheter i ämnena för framtida studier. Självgående studenter.	Skapa självgående deltagare och samhälls-medborgare. Personlig utveckling.
	Planering och undervisning	Styrt efter ämnesplaner. Annorlunda metoder poängteras.	Lös och fri. Lärare styr och motiverar, utifrån egen ämnesuppfattning, världshändelser och deltagarnas önskningsar.	Utgå från individens behov. Flexibilitet och variation utifrån deltagare. Folkhögskolepedagogik.	Flexibelt i relation till ämnets beskaffenhet och lärares erfarenhet. Deltagare kan påverka. Variation. Folkhögskolepedagogik.	Idéburet. Folkhögskolans egna styrdokument kombineras med ämnesplaner/variation. Folkhögskolepedagogik.
	Egen bakgrund	Gör att trygghet och stöd läggs i ämnesplaner.	Central utgångspunkt. Påverkar synen på ämnet.	I bakgrunden då deltagarnas behov är i förgrunden.	Erfarenhet/ utbildning viktig för förståelsen av vad ett ämne innebär.	Ett kritiskt förhållningssätt till sin egen bakgrund.
	Ämnesplaners roll	Centrala. Trygghet, kvalitetssäkring och garanti.	I bakgrunden då det är lärare själva som avgör vad som prioriteras.	Tas i beaktande i relation till deltagares färdigheter och behov.	Anpassningsbara. Ämnets beskaffenhet ger olika flexibilitet.	Kombineras med folkhögskolans egna styrdokument.
	Bedömning	Allt checkas av enligt E-kraven. Kontroll.	Utifrån lärares förtrogenhet och uppfattning av ämnet. Lärare avgör när behörigheter uppnåtts.	Individuell efter deltagares förmågor i relation till ämnesplaner. Lärare avgör när behörighet uppnåtts.	Mer gällande färdigheter och förmågor än ämnesinnehåll. Avsteg från krav kan göras. Likvärdighet.	Fler aspekter än ämnesplaners krav påverkar. Formativ folkhögskolepedagogik gör bedömningen enklare.
	Frihet	Är begränsad. Frihet i metoder – annars utmanande.	Är central förutsättning. Positivt. Andra synsätt får påverka.	Skapar utrymme och flexibilitet gentemot ämnesplaner i relation till deltagaranpassning.	Flexibilitet gentemot ämnesplaner och ämnens beskaffenhet. Deltagare får påverka.	Är en del av särarten som behövs, men det fordras ett ansvar.
	Ansvar	Kunna intyga kunskaper enligt ämnesplaner.	Lärare äger ansvaret. Stäms av med kollegor. Deltagares förståelse för ämnet.	Ansvar gentemot deltagare, utgår från lärare. Deltagare ska lyckas i vidare studier.	Likvärdighet på hela allmän kurs är viktigt. Deltagare ska klara vidare studier.	Ansvar för/i relation till särart och myndighets-utövande. Bör diskuteras.
	Särart	Vid sidan av ämnesplaner. Folkhögskolepedagogiska metoder.	Ligger i friheten och deltagares påverkansmöjligheter.	Möjlighet att kunna utgå från deltagares behov. Folkhögskolepedagogik.	Fokus på folkhögskolepedagogik, demokrati och statens syften.	Central. Förutsättning för utbildningsformen – kunna kombinera olika aspekter.
	Kollegiets roll	Enkelt övergripande stöd. Trygghet.	Stödjande. Kontroll för innehåll och rimliga gränser.	Ej så uttalat. Hamnar därför i bakgrunden.	Strukturerat stöd för principer om likvärdighet i bedömning.	Samarbete mellan lärare i relation till vad FBR* kräver.

Avslutningsvis

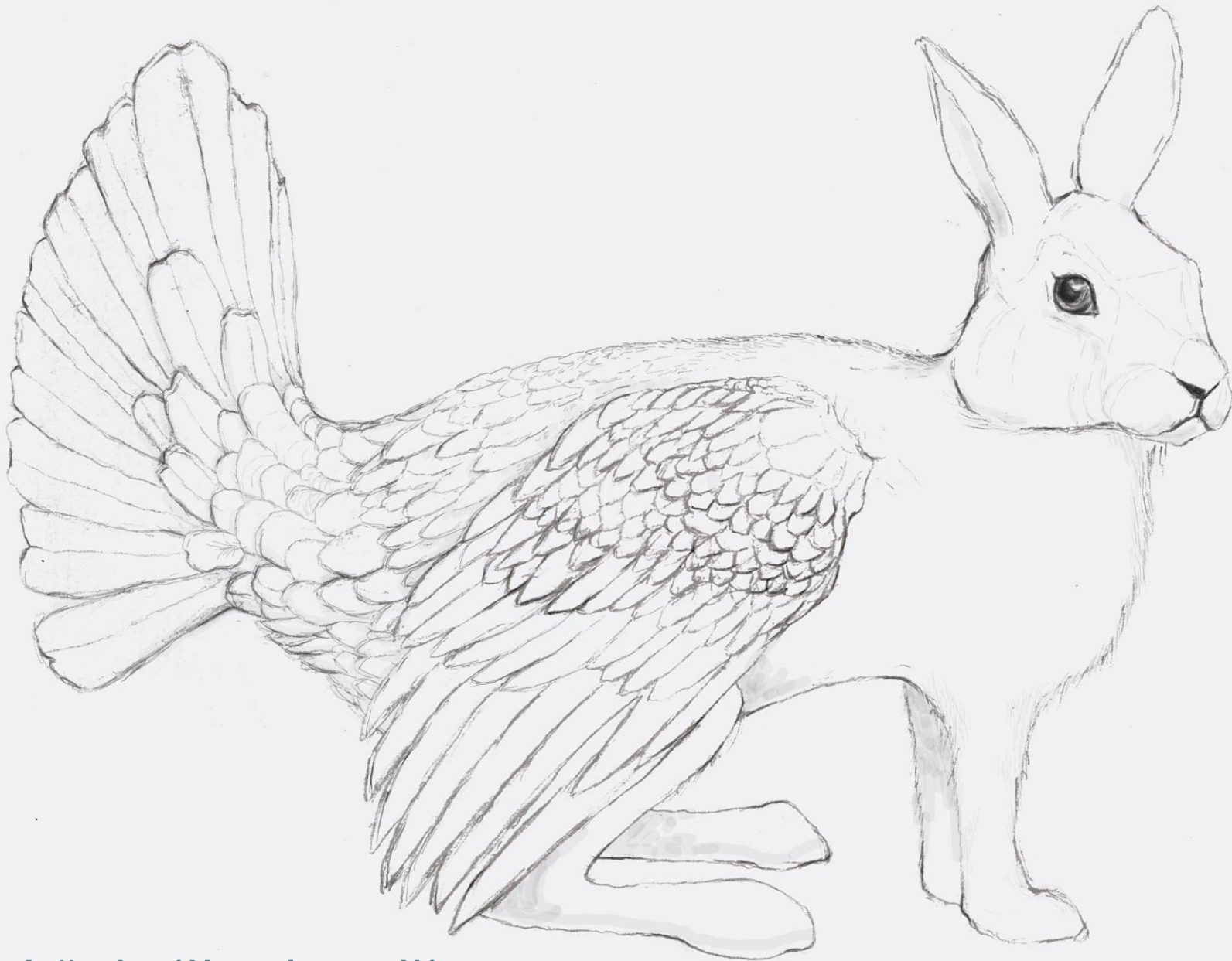
Uppfattningarna medför olika

- didaktiska val
- tolkning av folkhögskollärarens uppdrag
- handlingsutrymmen

Ligger fokuset mer på ämnesplanerna eller folkhögskolans utbildningsform, eller finns det en balans dem emellan – hur ser skvaderna ut i landets folkhögskolor?

Frågor att ta med sig

- Hur ser er folkhögskolepraxis ut?
- Vad är folkhögskolepedagogik och vad är det inte?
- Vad innebär motsvarandebegreppet – frihet eller styrning?
- Vilka fördelar och risker ser ni med motsvarandebegreppet?
- När/hur/i vilket läge, är man inte motsvarande längre? – När blir jackan en väst?
- Hur kan er skolas [pedagogers] syn på motsvarande och särart utvecklas?
- Hur får ni in deltagarnas påverkan på kursen?
- Hur kan ni arbeta folkhögskolemässigt och samtidigt ge kunskaper som motsvarar Skolverkets ämnesplaner?

[Länk till avhandlingen](#)

Hur ser din skvader ut?

Lärares uppfattningar av
bedömning av
motsvarande kunskaper
på folkhögskolans
allmänna kurs

Jenny Viklund

jenny.viklund@umeafolkhogskola.se

UM
EA
FOLKHÖGSKOLA

